לז: אמר להם הממונה פרק שלישי יומא

אמר אביי לשאר עמא דבירושלים. תימה דאביי גופיה אמר בפרק קמא דברכות (דף ט:) לקריאת שמע כוותיקין דא"ר יוחנן ווותיקין גומרין אותה עם הנץ החמה והיינו קודם הנץ כדמשמע בפרק מי שמתו (שם דף כב:) דתנן גבי בעל קרי ירד לטבול אם יכול לעלות ולהתכסות עד שלא תהא הנץ החמה יעלה ויקרא וקאמר בגמרא (דף כה:) לימא תנן סתמא כר"מ דאמר עד הנץ החמה אפילו תימא ר' יהושע דילמא כוותיקין דא"ר יוחנן כו' אלמא דגומרין אותה עם הנץ החמה היינו קודם הנץ דמוקי מתניתין דהתם דמוכחא דצריך לקריאה קודם הנץ כוותיקין ועוד קשה על מה אנו סומכין שאנו קורין אותה אחר הנץ הרבה דאע"ג דא"ר יהושע עד ג' שעות ואמר רב יהודה אמר שמואל התם הלכה כר' יהושע גרסה דהלכה כאביי דאמר לק"ש כוותיקין דהוא בתרתא ואומר ר"י דווותיקין נמי מודו דזמנה עד ג' שעות אע"פ שהיו ממהרין לקריאה עם הנץ החמה וכן משמע בפ' מי שמתו (שם דף כה:) דקאמר אפילו תימא ר' יהושע דילמא כוותיקין כו' משמע דהליה שהם סוברים כרבי יהושע ואביי נמי לא נקט לק"ש כוותיקין אלא לומר דאע"ג דהלכה כאחרים לק"ש צריך לאחרו מעט עד סמוך להנץ כוותיקין כדי לסמוך גאולה לתפלה ומן הדין זמן ק"ש מתחיל כאחרים ונמשך זמנה עד ג' שעות כרבי יהושע אלא שוותיקין מקדימין למלות ומשכימין לקרותה קודם הנץ כדי שתהא תפלה ביום אחר הנץ כדכתיב (תהלים עג) ירלאון עם שמש שהוא אחר זריחת השמש ומן הדין היה להקדימה כאחרים שאז הוא זמן קימה וכן לתפילין דקאמר התם [6]לתפלה כאחרים פירוש לתפילין שאז הוא זמן קימה ומו לא מייתינן שמא יפיח בהן אלא שמאחרין ק"ש מעט עד סמוך להנץ כדי לסמוך גאולה לתפלה ומנלא מתפלל ביום וכן משמע בירושלמי דקאמר מאן דאמר כדי שיהא רואה את תכירו ברחוק ד' אמות וירכירו כו' עד אכל אמרו מצותה עד הנץ החמה כדי שיסמוך וכו' ובפרק תפלת השחר (דף כט:) משמע דקאי ירלאוך עם שמש אתפלה גבי מתפלל עם דמדומי חמה דכתיב ירלאון עם שמש וגו' ואל תתמה דעם הנץ החמה מפרשינן קודם ועם שמש מפרשינן אחר זריחה דעם משמע בסמוך לו או מלפניו או מלאחריו והשתא למאי דפריסית ניחא דקאמר הכא לשאר עמא דבירושלים המצוה היא להקדיש עם הנץ כוותיקין ולפי שאין הכל נקיאין לעשות כוותיקין נקבע אותו זמן מיד אחר זריחה לשאר עמא דבירושלים שאין יודעין לכוין כוותיקין וא"ת אמרינן בפ"ק דברכות (דף ח:) א"ר שמעון בן יוחי משום ר"ע פעמים שאדם קורא ק"ש כ' פעמים ביום אחת קודם הנץ החמה ואחת לאחר הנץ החמה ויוצא בה אחת משום יום ופסיק רבי יהושע בן לוי כוותיה אלמא קודם הנץ ליליא הוא ותחלת זמנה דיום הוי אחר הנץ החמה כמתניתין דהכא וי"ל אפילו אי פליג רבי יהושע בן לוי אאביי קיימי לן כאביי דהוא בתרתא ועוד י"ל דלא פסיק רבי יהושע בן לוי כר' שמעון אלא בהא דסבר קודם הנץ יוצא בשל לילה כדמוכח בתר הכי דקאמר מכללא אתמר דההוא זוגא דרבנן דאשתכוו כו' אכל במה שמתחיל זמנו דיום אחר הנץ בהא לא פסיק אלא אי נמי י"ל דאפילו רבי שמעון מודה שזמן ק"ש של יום קודם הנץ והא דלא קאמר פעמים שאדם קורא ק"ש שתי פעמים קודם הנץ ויוצא בשל יום ובשל לילה דהוה רבותא טפי יש לומר דבעי לאשמועינן שאין יוצא בשל לילה אחר הנץ ואפילו נאמר דרבי שמעון סבר דזמן ק"ש אחר הנץ אין להעמיד מתניתין דהכא כוותיה ודלא ככל הני תנאי דאשם כן הוה ליה לגמרא לדקדק ולאוקמי כוותיה בהדיא ורבינו תם פירש דזמן ק"ש הוי אחר הנץ החמה כמתניתין דהכא וכרבי שמעון וכוותיקין היו ממהרין שלא כדין קודם הנץ החמה בשביל חובת התפלה כדי לסמוך גאולה לתפלה שהתא עם שמש אע"ג דתפלות כנגד תמידין תקנום והתמיד היה קודם הנץ בעמוד השחר מ"מ זמן תפלה בשעת הנץ והיינו דפריך בפרק תפלת השחר (ברכות דף כו.) ומימינו מלותה עם הנץ החמה כדי שיסמוך כו' פירוש ולא אף תלות אלמא דעיקר חביבות התפלה בשעת הנץ ולהכי לא פריך ליה גבי ק"ש שהיה יודע שהיו קורין אותו שלא כדין בשביל חביבות ומ"מ הרין אותו קודם ומנו שהוא אחר הנץ כמתניתין דהכא וכר"ש שאמר משום ר"ע וקשה דמלותה עם הנץ החמה משמע דזה עיקר מצות ק"ש עוד קשה לומר שלא יהא הלכה כאביי דהוא בתרתא מיהו רבינו תם פי' דאביי נמי הכי ס"ל והא דקאמר לק"ש כוותיקין סימנא בעלמא כלומר סמוך להנץ כוותיקין ולא כוותיקין לגמרי דאילו ווותיקין מקדימין ואנו מאחרין אחר הנץ ועוד הביא ראיה מפרק שני דמגילה (דף כ.) וכן שומרת יום כנגד יום לא תטבול עד הנץ החמה וכולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר אלמא דבר שזמנו ביום מצותו אחר הנץ והרב פורי"ת פירש בפר"י דף כ"ד ובר"ר מנגאל פירש דווותיקין גומרין אותה עם הנץ החמה מיד ומפרש גומרין קורין ומפרש ירלאון עם שמש היינו קבלת מלכות שמים דהיינו ק"ש ובקשה דלשנא דכדי שיסמוך גאולה לתפלה משמע דאחייני בעיקר תפלה ועוד דקרא דירלאון עם שמש מוקמי ליה גבי תפלה בפרק תפלת השחר ועוד דלשון גומרין משמע [7]שמתחילין לקרות קודם הנץ ומכוונין כך שגומרין אותה בתחלת הנץ כדי שיתפללו בתחלת הנץ: **אם** שכב אם **לא** שכב. בפרק הניזקין (גיטין דף פ.) מייתי לה וגרסינן התם בכל הספרים אם שכב אם לא שכב ואם לא שטית ואם לא שטית אע"ג דקראי לאו הכי [כתיבי דברישא כתיב (אם לא שכב) ואם לא שטית ואם שכב לא כתיב כלל: [8]**בסירוגין.** הא דאמר בפרק שני דמגילה (דף יח:) אסור לכתוב אפילו אות אחת שלא מן הכתב כיון דכתיבי רלאשי תיבות ורלאשי פסוקים ועוד שהיא פרשה קטנה שרי כדשרינן התם תפילין ומזוזות משום דמיגרס גריסן: דלא

בידות סכינין. שאי אפשר לעשות סכינין עגמן של זהב: **כני כליס.** בסיסי מושבן: **ואוגני כליס.** בית אחיזתן: **וידות סכינין וידות כליס.** קתני סכינין וקתני כליס: **בקפתא דנרגי וחליני.** יהות הקרדומות ומגלות: **גילוותא.** זהרורית שהממה זורמת מן המזרח ונטה על פתח ההיכל שהוא לגד מערבי: **שהגיע זמן ק"ש.** כדתניא (ברכות דף כו.) מלותה עם הנץ החמה: **שאנשי משמר.** שהכהנים שהעבודה מוטלת עליהם מקדימין לקרותה קודם היום שמא ממשך עליהן העבודה וימנעו לקרות: **ואנשי מעמד.** ישראל העומדים כשליחות הלבור על הקרבן שנאמר (במדבר כח) תשמרו להקריב לי מלוה שיהיו משמרים ועומדים על קרבנם הכי דרש ליה בספרי ד) ובמסכת תענית (דף כו.): **מאחרין.** לקרות עד כלות עבודת התמיד: **לשאר עמא.** הבאים בעזרה הוא סימן להודיע זמן קריאת שמע: **שמע מינה כו'.** ופלוגתא היא במסכת גיטין בפרק הניזקין (דף פ.): **כאלף בית.** אותיות של רלאשי תיבות: **כשהוא כותב.** הן הכותב את המגילה להשקותה: **כמה שכתוב בטבלא.** לפי סימני האותיות: בסירוגין

אמר אביי בידות סכינין מיתיבי אף הוא עשה כני כלים ואוגני כלים וידות כלים וידות סכינין של יום הכפורים של זהב תרגומא אביי בקתתא דנרגי וחציני: הילני אמו עשתה נברשת של זהב וכו': תנא [6]בשעה שהחמה זורחת ניצוצות יוצאין ממנה והכל יודעין שהגיע זמן קריאת שמע מיתיבי [1]הקורא את שמע שחרית עם אנשי משמר ואנשי מעמד לא יצא מפני שאנשי משמר משכימין ואנשי מעמד מאחרים אמר אביי [2]לשאר עמא דבירושלים: ואף היא עשתה טבלא: שמעת מינה [3]כותבין מגילה לתינוק להתלמד בה אמר ר"ל משום רבי יוסי [4]באלף בית מיתיבי כשהוא כותב רואה וכותב מה שכתוב בטבלא אימא רואה וכותב כמה שכתוב בטבלא מיתיבי כשהוא כותב רואה וכותב מה שכתוב בטבלא ומה כתוב בטבלא [5]אם שכב איש אותך [ואם לא שכב] אם שטית התם בסירוגין

עין משפט נר מצוה

נד א מרי פ"ח מהל' ק"ש הלכה יב:
נה ב מרי פ"ז מהלכות ס"ת הל' יד טוש"ע י"ד סי רפג סעיף ב:

רבינו חננאל

הילני עשתה נברשת של זהב. פי' ניברשת נר כרמתרגמינן אחפש את ירושלים בנרות. כמא דבלשין (ב)נברשתא. (וי"א) כגון מנורת זהב כדכתיב לקבל נברשתא. ירושלמי תרין אמוראין חד אמר מנרתא וחד אמר קונברתא, תירגם עקילס לקבל נברשתא לקבל למפרדס. תנא בשעה שהחמה זורחת כמין נצוצות יוצאות ממנה ויודעין העם שבירושלים הוותיקין, שוו עונת גמירת קריאת שמע. אבל אנשי משמר היו משכימין וקורין קודם זו העת. כתהגן בתמיד אמר להם הממונה צאו וראו אם הגיע זמן השחיטה אם הגיע הרואה אומר ברקאי כו'. ואותה העת שחטו התמיד וניתחוהו והעלוהו לכבש ובאו ללשכת הגזית לקרות את שמע. ואנשי מעמד מאחרין, לפיכך הני הקורא את שמע עם אנשי משמר ואנשי מעמד לא יצא שאנשי משמר משכימין ואנשי מעמד מאחרין. אף היא עשתה טבלא כו'. דרייקינן מינה שכותבין מגילה לתינוק. כלומר כותבין לו פרשה מן התורה להתלמד בה, ולא אמרינן אסור עד שיכתוב כל התורה כולה. ואוקימנא באלף בית ובסירוגין וכבר פירשנוה בגישין.

תוס' ישנים

אם כבוד מלכותו לעולם ועד. בתענית בפרק (אלו) אדר תענית (דף כח:) אמרינן דאין עיניו אמן במקדש ומפיק ליה מקראי אתם והיטיבו לא מייתי הכא כגון מפום דקאי בקונטרס שלא היה רולה להמשיכו ממש בזמרה לענים בלד המזמה (ולהחזיק) שהי היה נגלי (להחזיק) והכי משמע לישנא מדלא קאמר אפאן המזמה והכי תנא אמ"כ על הבעיריס מעמידין אותם בשער נקנור דכתיב ישמיד אותם לפני ה' אמר אהל מועד וכתיב בתריה ונתן אהרן על שני השעירים גורלות וגו': מדקאמר לפאן המזמה מכלל דמזמה לאו אפאן קאי. דהא משיטה על ידך המזמה לפונה אפאן עזרה קאמר דאפילו ר' יוסי בר' יהודה דלא מכשר לעיל אלא כנגד המזמה הייט משום דלריך ירך המזמה: דהאמרת ר"ש בר"ש היא. דמכשר בין האולם למזמה אלמא מן המזמה היה אפאן וא"ת הא מלגנו בר"ש בר"ש מדקאמר למזרח עזרה הייטו כשער נקנור כפי' רש"י מן המזמה ולחון ור' אלעזר לא מכשר אלא מן המזמה ולמעלה כנגד בין האולם ולמזמה וכי תימא למזרח המזרה לאו הייטו כשער נקנור ממש אלא מקום דריסת רגלי הכהנים כלפי לפון המזמה א"כ אמאי שפיר בר"ש בר"ש דדילמא לא נקט לפון המזמה אלא לאפוקי מדרבי (וי"ל) דדתלי מלמזרח העזרה דלא בר"ש בר"ש היא ומ"מ כרבי מיתוקמא אבל לפון המזמה אמאי לאפוקי מר"ר בר"ש דהא הבלה נפאן לא אמסמן בקרא אלא מדרבנן טוב לעשותה שם מלהכניסו כלד המזמה ה) ולאחיני ועוד אומר רבי דלא אמסמן הבלה בין המזמה לבין האולם לרבי דהא למזרח עזרה לא אמר מ"מ לאפוקי מר"ר בר"ש דהא הבלה נפאן לא אמסמן בקרא אלא מדרבנן היא כדי להכיר שמשמשו של שעיר נפאן ולפי זה יכול לעשות הבלה נפאן העזרה כלפי מזמה כיון שאין טעון לפון להבליל אלא מדרבנן טוב לעשותה שם מלהכניסו כלד המזמה ו) ולאחיני ועוד אומר רבי דלא אמסמן הבלה

ה) וכ"ל ולהחזירו. ו) כ"ל בדרום.

מסורת הש"ס

א) [תוספ' פ"ב ה"ינ]. ב) שבת קיד:. ג) גיטין ס.. ד) [פנחס כח ב]. ה) [בבריתא ט: תר' (תפילין). ו) [ע' תוס' סוטה מד: ד"ה כלן במקדש]. ז) שיך לקמן לח..

תורה אור השלם

ו. והשביע אתה הכהן האמר אל האשה אם לא שכב איש אתך ואם לא שטית טמאה תחת אישך הנקי ממי המרים המאררים האלה: ואת כי שטית תחת אישך וכי נטמאת ויתן איש בך את שכבתו מבלעדי אישך:
במדבר ה יט-כ

מוסף רש"י

לשאר עמא דבירושלים. הא סימן דעבדת לשאר עמא שיקראו ק"ש בשעתה (שבת קיד .

תוס' ישנים (המשך)

בלאון כפיקים" אלא נראה דיהלו לא קפדינן אלאון אלא בלפני ה' דבהגלה כתיב והעמיד אותם לפני ה' וגו' ונמלו אהרן על שני השעירים גורלות וגו' ודייק מדקתני לאפון המזבח מכלל דמזבח לאו אפאן קאי דאי אפאן קאי לא היה לפוני לפני ה' כנגד הפתח ופריך ואמאמרת ר"ש בר"ש היא דאמר בין האולם למזבח אפאן ומנלא מפרש עד כמה ש"מ מזבח כולי אפאן אלא דמי (לדרבי) דמוסיף אף מקום דריסת רגלי כהנים האולם ולמזבח לא אפאן אלא כולו אפאן דהתם ליכא למיטעי אבל בין האולם ולמזבח אי לא מכשר ליה כולה היה ליה לפרושי ובין אבל המזבח בלפון לא היי לפון המזבח לפני ה' לעולם ר' אלעזר בן יעקב ותני בין האולם ולמזבח אבל לא בני למיתר בין האולם ולמזבח ממש ובבין שבין המזבח בלפון אלא כולו אלא דוקא לחיי"ד לעיל בפ"ק אתינו לא כולו כו' כדאמר אלא כולו בלפון אלא דהוי בר"ש בר"ש בתלי דמכשר לפון דבין האולם ולמזבח דהא לעיל בתמקנא בפ"ק אוקמא בר' אלעזר בן יעקב ולא אמאמרן תנא שמיר דפוסי בלפון אלא כולו כדרום אלא מזבח לא מלאת ליה הכא אלא ל"ע אם יש תנא שמיר בך ישיר למה היה לו ליתר בין האולם ולמזבח מאחר שאפילו היה בין האולם ולמזבח בלפונית מעבריה של מזבח היה כנגד פתח ההיכל ולא תיקשי למאי דפריך דר"ש בר"ש סבר דכולה מזבח בלפון אלא אמאי לא אמאי

ז) [תוספ' פ"ב ה"ינ]. ח) [בבריתא ט: תר' (תפילין). ט) [ע' תוס' סוטה מד: ד"ה כלן במקדש]. י) שיך לקמן לח..

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com